

Gezocht: taailing en lantaarnzwammen

Menno Boomsluiters, Nederlandse Mycologische Vereniging

Met het voorjaar in het vooruitzicht kopen de tuincentra altijd grote hoeveelheden planten in om aan de vraag van de consumenten te voldoen. Veel wordt in Nederland gekweekt en de rest geïmporteerd uit zuidelijker landen. Het gaat dan bijvoorbeeld om camelia- en oleanderstruiken, maar ook om palmen en olijfbomen in kuipen.

Bij het vervoer van deze planten komen, behalve allerlei mediterrane onkruiden, ook paddenstoelen mee, die dan kunnen opduiken in Nederland. In de vorige Kijk op Exoten (januari 2017) is beschreven hoe de traliestinkzwam met bamboe Nederland binnenkomt. Vaak duikt deze soort pas na jaren op maar kan dan geruime tijd stand houden.

Ook met kuipplanten kunnen paddenstoelen mee komen. In 2014 werden in België een paar paddenstoelen waargenomen die zich thuis voelen bij olijfbomen. Het gaat om een klein paddenstoeltje, de zogenaamde taailing (*Marasmius corbariensis*), die groeit op de afgevalen bladeren van de olijfboom en om een schimmelziekte, die ronde donkere vlekken veroorzaakt op de bladeren

die nog aan de boom zitten. Allebei werden ze gevonden bij olijfbomen die, geplant in kuipen, het terras van een restaurant in Vlaanderen sierden. Deze bomen waren op dat moment al enige jaren op deze locatie aanwezig. Dit sterkt het vermoeden dat ze mee zijn gekomen vanuit een locatie in het Middellandse zeegebied en in staat zijn geweest enkele winters te overleven.

In Nederland werd in 2014 aan de voet van een olijfboom in Oegstgeest, eveneens groeiend in een kuip, een lantaarnzwam (*Omphalotus* sp.) aangetroffen. De kans dat deze lantaarnzwam uit het zuiden is meegelift is reëel. Lantaarnzwammen zijn nog maar een enkele keer in Nederland gevonden. Dit ondanks het feit dat ze meestal forse toeven vormen en daardoor behoorlijk opvallen.

Tot dusver gaat het om *Omphalotus illudens*, een uit het oosten van de Verenigde Staten afkomstige soort. Deze duikt af en toe op in Nederland en is tot nu toe zo'n negen keer waargenomen. Deze lantaarnzwam is in onze gebieden een zwakteparasiet van eiken. Het is ook mogelijk dat het hier ging om *Omphalotus olearius* de zuidelijke lantaarnzwam. Deze soort komt uit het mediterrane gebied

Taailing (*Marasmius corbariensis*). (Foto: Peter de Vrijer)

en is daar voornamelijk op olijfbomen te vinden en een enkele keer op eikenstronken. Ook deze soort is, evenals de taailing uit België, in Nederland nog niet met zekerheid gevonden.

Met het aanhoudende transport van olijfbomen in kuipen wordt de mogelijkheid echter steeds groter dat we deze soorten in Nederland kunnen aantreffen. Het is de moeite waard om er eens naar uit te kijken.

De lantaarnzwam ontleent zijn naam aan het feit dat deze in het donker lichtgevend kan zijn. Ook de taailing behoort tot een paddenstoelenfamilie waartoe soorten behoren die licht kunnen geven. Het is niet bekend of deze taailing daartoe ook in staat is.

Lantaarnzwam (*Omphalotus olearius*).
(Foto: Antonio Abbatiello, © public domain)

Herkenningkaart waterschildpadden

De lettersierschildpad (*Trachemys scripta*) is opgenomen op de Unielijst van de EU-exotenverordening 1143/2014. Ook de drie ondersoorten worden daarin expliciet genoemd: geelbuikschildpad (*Trachemys scripta scripta*), geelwangschildpad (*Trachemys scripta troostii*) en roodwangschildpad (*Trachemys scripta elegans*). Waarnemingen van deze soorten zijn dus nog altijd zeer welkom.

In 2014 verscheen vanuit het Signaleringsproject Exoten een herkenningkaart, waarmee deze ondersoorten goed op naam gebracht kunnen worden. Ook andere moerasschildpadden zijn ermee te determineren. Deze herkenningkaart is in gedrukte vorm in de RAVON-stand te krijgen, maar kan ook worden gedownload op www.ravon.nl/herkenningkaarten.

Jeroen van Delft, RAVON

Exotische zoetwaterschildpadden in Nederland

In Nederland komen van nature geen zoetwaterschildpadden voor. Exotische moerasschildpadden worden afhandeld als dieren. Uitgevoerd moerasschildpadden in alle landen worden voor zover in mogelijk gebied. Om succes te behouden voor succesvolle voortplanting, maar sommige dieren kunnen zich jarenlang handhaven.

De meeste soorten zwemmen graag, waarbij ze vaak op hout en stenen liggen. Ze zijn zeer alert en kunnen bij verandering van onder water. In de Nederlandse wateren worden verschillende soorten met verschillende waargenomen, maar hier worden overal de hoofdsoort (> 90%), namelijk de roodwang-, geelwang-, geelbuik- en lettersierschildpad.

Waar te herkennen?

Roodwangschildpad (*Trachemys scripta elegans*)
Lengte tot 30 cm. Rugschilden en staart donker afgekleurd met gele lengtestrepen. Zijdelingse oren de kop, achter het oog een opvallende, brede oranje-rode draagstreep. Buikschilddiel met op elk buikschild een donkerbruine vlek.
Bij volwassen dieren is het buikschild grotendeels donker gekleurd. Volwassen dieren opgevoerd van tekeningen en kleur, juvenelen helderder groen.

Geelwangschildpad (*Trachemys scripta troostii*)
Lengte tot 20 cm. Deze ondersoort lijkt sterk op roodwangschildpad, maar heeft uitstaande gele kopstekering.

Geelbuikschildpad (*Trachemys scripta scripta*)
Lengte tot 30 cm. Licht sterk op geelwangschildpad, maar heeft achter het oog een brede gele draagstreep die meerdere lengtestrepen met elkaar verbindt. Het rugschilddiel is vaak uniform donker gekleurd met soms enkele gele strepen. Weer overal een donkere tekening op het buikschilddiel.

Lettersierschildpad (*Trachemys scripta galapagoensis*)
Lengte tot 25 cm. Rugschilden en staart met groenbruine grondkleur en een contrastrijke tekening met gele lengte- en draagstrepen, die met de jaren vervagen. Jonge dieren met donkere, vaak ruitvormige vlekken op de rug en aan de achterrand van het groene rugschilddiel. Weer overal een opvallende gele draagstreep. De vorm van de kop is anders dan die van het rugschilddiel, geven hem een gekarteld uiterlijk. De afzonderlijke schilden van het rugschilddiel hebben een tekening van strepen tot gele strepen, meestal jonge dieren. Oudere dieren zijn donkerder.